



Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie

Przedsiębiorstwo Państwowe Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Krakowie ul. Senatorska 15, 30-106 Kraków
tel. 12 4219542, faks 12 4216694 sekretariat@krakow.buligl.pl NIP 525-000-78-85 REGON 000121583 KRS 0000012221 www.buligl.pl

Kraków, dnia 29 października 2024 r.

Pan Piotr Kempf
Przewodniczący
Zespołu ds. lasów o wiodącej funkcji
społecznej wokół miasta Krakowa

Szanowny Panie Przewodniczący

Lasy Skarbu Państwa zarządzane przez Regionalną Dyрекję Lasów Państwowych różnią się zdecydowanie od przeciętnego obrazu lasów Polski. Na podstawie informacji dostępnych w Baku Danych o Lasach (<https://www.bdl.lasy.gov.pl>) wg stanu na początek 2024 r. można je scharakteryzować w następujący sposób:

1. Mają najbogatszy skład gatunkowy w Polsce (Raport RU-1.2b). Powierzchnia drzewostanów sosnowych jest najmniejsza w Polsce 28,9% (68,1% w LP). Powierzchnia drzewostanów jodlowych jest największa w Polsce 26,4% (2,6% w LP). Powierzchnia drzewostanów bukowych jest największa w Polsce 29,3% (6,5% w LP).
2. Są najstarsze i najbardziej zasobne w Polsce (Raport RU-3.2b). Przeciętny wiek to 78 lat (63 w LP), a przeciętna zasobność to 322 m³/ha (270 m³/ha w LP).
3. Są użytkowane na najniższym poziomie w Polsce (Raport RU-1.1b). Powierzchnia I klasy wieku (uprawy i młodniki w wieku 1-20 lat powstałe po wycięciu dojrzałych drzewostanów) stanowi tylko 3,6% (11,5% w LP).

Stan taki wynika przede wszystkim z potencjału siedliskowego (Raport RU-1.7). Występują prawie wszystkie siedliska (typy siedliskowe lasu) opisane w Polsce, ale dominują najżyźniejsze siedliska górskie (LGŚW 44,2%) i wyżynne (LWYŻŚW 22,8%). Jednak duży wpływ na taki stan ma również prowadzona gospodarka leśna.

Podobne stwierdzenia dotyczą Nadleśnictw Krzeszowice, Niepołomice, Miechów i Myślenice, których dotyczy proces wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół miasta Krakowa: udział drzewostanów sosnowych 38,9%, udział drzewostanów jodlowych 10,9%, udział drzewostanów bukowych 21,9%, udział drzewostanów dębowych 18,8%, przeciętny wiek 78 lat, przeciętna zasobność to 316 m³/ha, powierzchnia I klasy wieku 4,3%.

Taka charakterystyka lasów tego regionu świadczy, że w większości przypadków osiągnęły one już stan jaki jest oczekiwany w lasach o wiodącej funkcji społecznej. Np. w Nadleśnictwie Krzeszowice wyznaczono już 992,95 ha „lasów o zwiększonej funkcji społecznej”, a powierzchnia drzewostanów nie objętych użytkowaniem głównym (rębnym i przedrębnym) wynosi 1 792,91 ha, tj. 20% powierzchni leśnej zalesionej. W procesie wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół Krakowa, ze względu na ograniczenia czasowe, nie doszło

do dyskusji o szczegółach działań związanych z działaniami zwiększającymi ochronę tych lasów. Pragnę jednak zauważyć, że ze względu na prowadzoną tu gospodarkę leśną (duża powierzchnia lasów wyłączonych z gospodarki leśnej, dominujący sposób zagospodarowania rębnią stopniową udoskonaloną IVd, minimalna powierzchnia stosowania rębni zupełnych) wachlarz możliwych działań zwiększających ochronę tych lasów jest ograniczony.

Przygotowanie konkretnych propozycji dotyczących zmian wskazań gospodarczych zapisanych w planach urządzenia lasu dla Nadleśnictw Krzeszowice, Niepołomice, Miechów i Myślenice, powinno być poprzedzone gruntowną analizą tych planów. Najważniejszą zasadą przy planowaniu gospodarki leśnej w PUL jest zachowanie trwałości lasu, co jest rozumiane jako zapewnienie możliwości czerpania pożytków (materialnych i niematerialnych) z lasu przez wszystkie grupy społeczne teraz i w przyszłości. Idea trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (ustawa o lasach, Art. 6, ust. 1. pkt 1a) pozostaje najważniejszą zasadą dotyczącą gospodarki leśnej, niezależnie od wiodącej funkcji spełnianej przez lasy.

Wszystkie lasy Skarbu Państwa z nielicznymi wyjątkami opisanymi w art. 26 ustawy o lasach i ustawie o ochronie przyrody są udostępnione dla ludności. W przypadku lasów o wiodącej funkcji społecznej niewątpliwie należy się skupić na niematerialnych pożytkach zapewnianych przez lasy, które w dużej mierze zależą od dostępności lasów. Z doświadczeń BULiGL zebranych w czasie wyznaczania - w trakcie opracowywania PUL - lasów o zwiększonej funkcji społecznej (w niektórych PUL nazywanych również lasami przyosiedlowymi) wynikają następujące oczekiwania społeczeństwa:

- dostępność lasów do różnych form rekreacji (uprawiania sportu, zbiorów płodów runa leśnego, obserwowania przyrody itp.) z zapewnieniem bezpieczeństwa ludzi przebywających w lesie,
- ochrona przed wiatrem, hałasem, nadmiernym nasłonecznieniem, zanieczyszczeniami (dotyczy lasów przyosiedlowych),
- obecność starych lasów, odbieranych w większości przypadków jako najbardziej atrakcyjne,
- obecność „ładnych” drzew, wyróżniających się w monotonii drzewostanów gatunkiem, pokrojem, deformacjami ...,
- wyeliminowanie lub ograniczenie w maksymalnym stopniu zrębów zupełnych (dotyczy to również schematycznych cięć gniazdowych).

Wychodząc naprzeciw tym oczekiwaniom, w przypadku kontynuowania procesu, sugeruję zastosować dla lasów o wiodącej funkcji społecznej następujące zasady planowania i prowadzenia gospodarki leśnej:

1. Przy pielęgnowaniu drzewostanów nie wprowadzać **wyłączeń i ograniczeń**. Zatwierdzony przez Ministra właściwego ds. środowiska powierzchniowy etat cięć pielęgnacyjnych jest obligatoryjny, a rozmiar pozyskania drewna jest określony jako orientacyjny dla całego nadleśnictwa. W poszczególnych drzewostanach intensywność cięć powinna być dostosowana do wzmocnienia funkcji związanych z udostępnieniem

lasów dla ludności (lasy silnie przegęszczone nie zapewniają takiej dostępności). Należy zastosować **modyfikacje** polegające na zastosowaniu tzw. trzebieży estetycznej lub krajobrazowej (pojęcie wypracowane w trakcie konsultacji lasów o zwiększonej funkcji społecznej w ramach opracowania Planu urządzenia lasu Nadleśnictwa Krzeszowice na lata 2022-2031. „*Realizacja cięć pielęgnacyjnych polegać powinna na kształtowaniu pożądanego, maksymalnie urozmaiconej struktury drzewostanu. Ważne jest również identyfikowanie i popieranie drzew aktualnie lub mogących potencjalnie, w przyszłości stanowić cenne elementy krajobrazowe – drzew rozłożystych, okazałych, unikatowych itp.*”)

- 1) W ramach użytkowania rębego mogą być zastosowane: **wyłączenia** polegające np. na rezygnacji z zaplanowanych rębni i odnowień w drzewostanach przeszlorębnych, dostosowanych do siedliska, **ograniczenia** polegające np. na zmniejszeniu rozmiaru zaplanowanej rębni o co najmniej 50% w drzewostanach w klasach odnowienia, dostosowanych do siedliska, **modyfikacje** polegające np. rezygnacji z rębni gniazdowej IIIA i zastąpienie ją rębiami o długim okresie odnowienia np. IVD lub IIIB. Każdy przypadek zmian powinien być rozpatrywany i analizowany indywidualnie.

Uwagi ogólne:

1. Ewentualne zmiany w zapisach planów urządzenia lasu dotyczą tylko zabiegów dotychczas niezrealizowanych.
2. Wprowadzenie zmian w planowanych zabiegach nie może być wykonane w sposób schematyczny, nawet wg najlepiej opracowanych zasad. Każdy przypadek musi być rozpatrywany indywidualnie i w razie konieczności powinien być dostosowywany sposób postępowania (wyłączenia, ograniczenia, modyfikacje). W wątpliwych sytuacjach konieczna będzie weryfikacja terenowa.
3. W przypadku dokonania znaczących zmian w stosunku do pierwotnego PUL konieczne będzie sporządzenie aneksu do PUL i poddanie go ponownej procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
4. Uwagi do procesu. Zdecydowanie lepszym procesem, zapewniającym wzmocnienie wypełniania funkcji społecznych lasów jest procedowane od dłuższego czasu wyznaczanie lasów o zwiększonej funkcji społecznej w ramach opracowania planów urządzenia lasu. Proces ten umożliwia lokalnym społeczności przedstawienie swoich oczekiwań, które mogą być uwzględnione w projekcie PUL jeszcze przed skierowaniem go do zatwierdzenia. Polecenie Ministra Klimatu i Środowiska, żeby wzmocnić ochronę lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół miast: Warszawa, Kraków, Gdańsk-Sopot-Gdynia, Wrocław, Łódź, Poznań, Katowice, Bydgoszcz-Toruń, Szczecin, ze względu na ograniczony czas i złożoność zagadnień w mojej opinii nie jest możliwe do zrealizowania.

Z wyrazami szacunku

Dyrektor Oddziału

Zdzisław Spendel

/dokument podpisany elektronicznie/